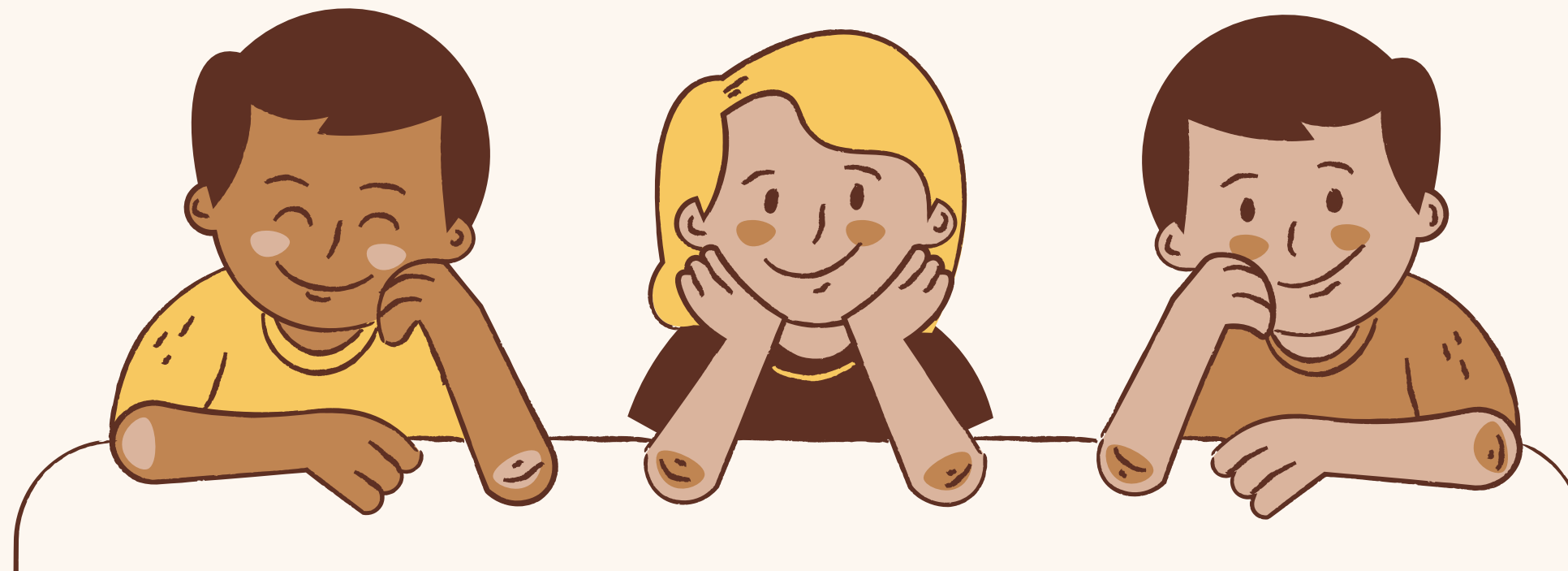

ครูกุลโรจน์ หนูพ่วง

พัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง

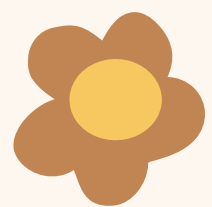
สมัยอยุธยา

รายวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1 อธิบายการจัดการปกครองในเมืองหลวง และในหัวเมือง
- 2 ระบุการปกครองหัวเมืองที่ปฏิรูปใหม่
- 3 บอกการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดิน

พัฒนาการด้านการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา

การเมืองการปกครองสมัยอยุธยาแบ่งเป็น 3 ระยะ

ระยะที่หนึ่ง

พ.ศ. 1893 - 1991

ตรงกับสมัย

สมัยสมเด็จพระเจ้าอู่ทองตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

จนถึงสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 หรือ เจ้าสามพระยา

ระยะที่สอง

พ.ศ. 1991 - 2231

ตรงกับสมัย

สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถจนถึงสมัย

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ระยะที่สาม

พ.ศ. 2231 - 2310

ตรงกับสมัย

สมัยสมเด็จพระเพทราชา จนถึงสมัย

สมเด็จพระที่นั่งสุริยาสน์อมรินทร์ (พระเจ้าเอกทัศ)

ระยะที่หนึ่ง

1 การจัดการปกครองในเมืองหลวง

พระมหากษัตริย์ทรงแบ่งการปกครองออกเป็น 4 ฝ่าย เรียกว่า จตุสดมภ์

ตามแบบอย่างที่ได้รับมาจากเขมร โดยแบ่งหน่วยงานออกเป็น กรมเวียง กรมวัง กรมคลัง และ กรมนา

พระมหากษัตริย์

การปกครองส่วนกลาง

จตุสดมภ์

♥ ระยะที่หนึ่ง

1 การจัดการปกครองในเมืองหลวง

พระมหากษัตริย์

การปกครองส่วนกลาง

จตุสดมภ์

กรมเวียง

ดูแลทุกข์สุข

ของราษฎรในเมืองหลวง

กรมคลัง

ดูแลผลประโยชน์รายรับรายจ่าย ของแผ่นดิน

และมีหน่วยงานย่อย คือ กรมท่า

ดูแลการติดต่อกับต่างชาติ

กรมวัง

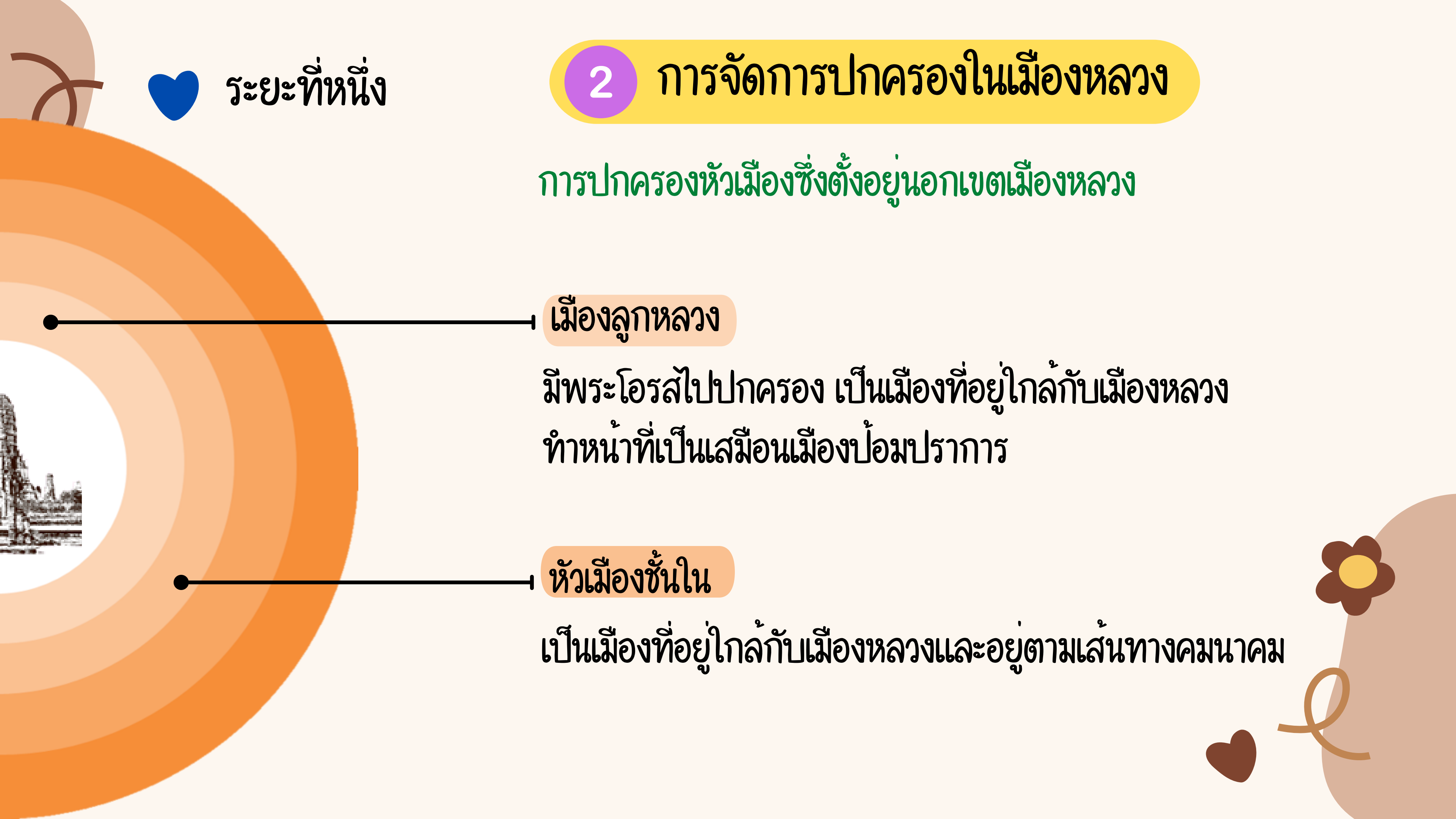
ดูแลรับผิดชอบกิจการ

ในราชสำนัก

กรมนา

ดูแลเรื่องการทำนา

การรักษาเสบียงอาหาร

❤️ ระยะที่หนึ่ง

2 การจัดการปกครองในเมืองหลวง

การปกครองหัวเมืองซึ่งตั้งอยู่นอกเขตเมืองหลวง

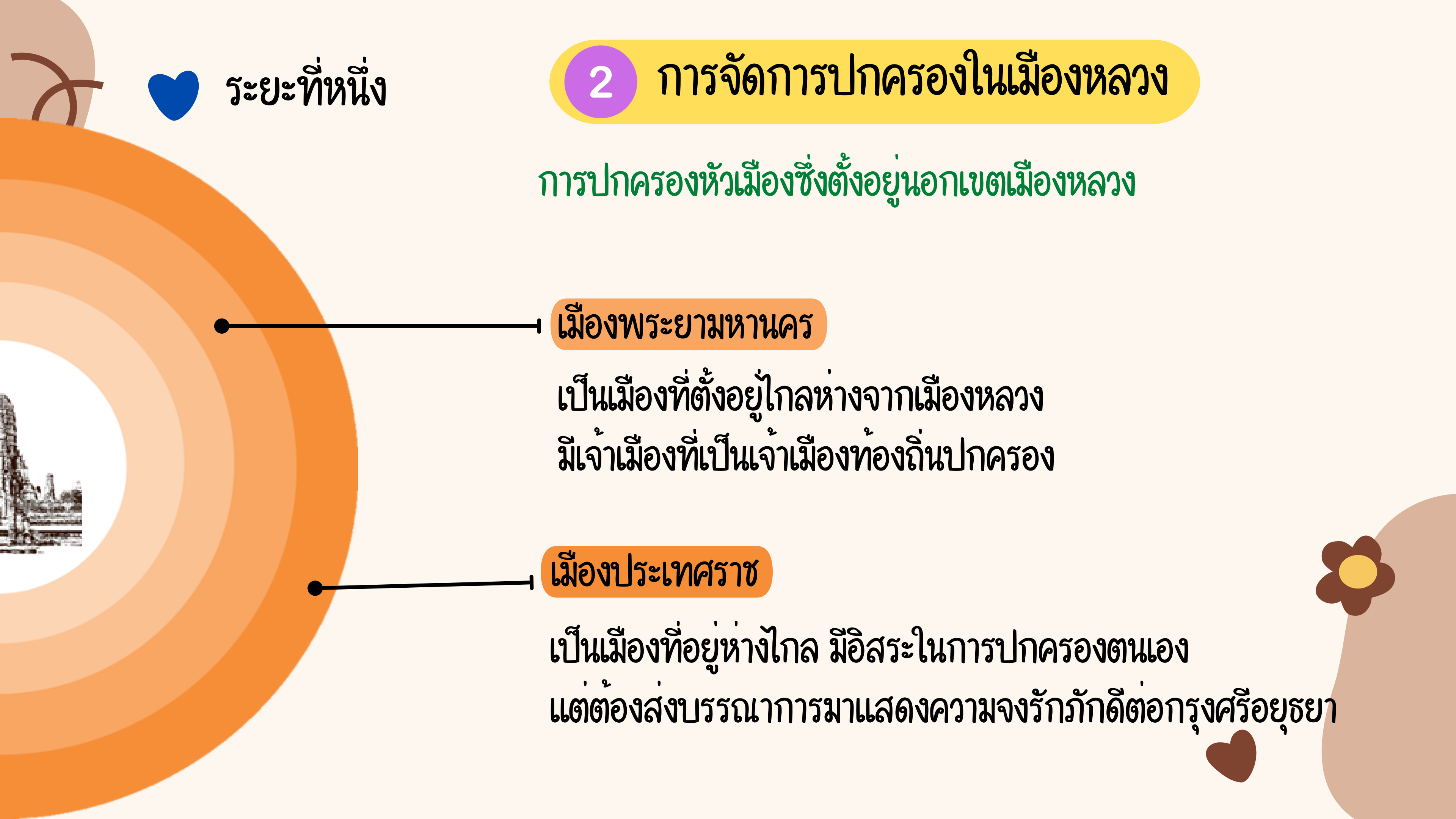
เมืองลูกหลวง

มีพระโอรสไปปกครอง เป็นเมืองที่อยู่ใกล้กับเมืองหลวง
ทำหน้าที่เป็นเสมือนเมืองป้อมปราการ

หัวเมืองชั้นใน

เป็นเมืองที่อยู่ใกล้กับเมืองหลวงและอยู่ตามเส้นทางคมนาคม

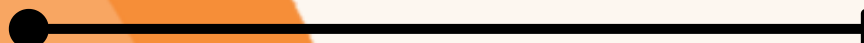

❤️ ระยะที่หนึ่ง

2 การจัดการปกครองในเมืองหลวง

การปกครองหัวเมืองซึ่งตั้งอยู่นอกเขตเมืองหลวง

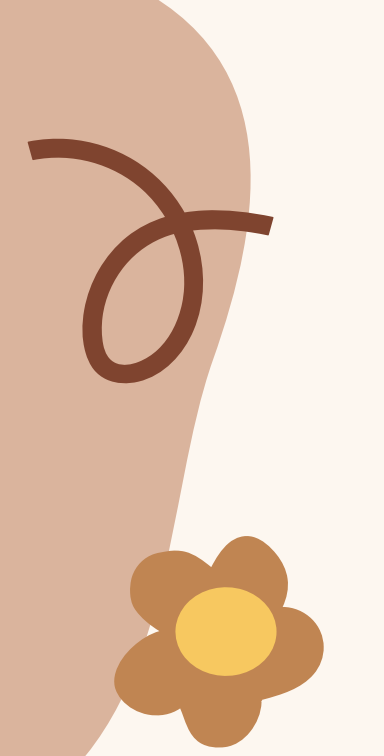
เมืองพระยามหานคร

เป็นเมืองที่ตั้งอยู่ไกลห่างจากเมืองหลวง
มีเจ้าเมืองที่เป็นเจ้าเมืองท้องถิ่นปกครอง

เมืองประเทศราช

เป็นเมืองที่อยู่ห่างไกล มีอิสระในการปกครองตนเอง
แต่ต้องส่งบรรณาการมาแสดงความจงรักภักดีต่อกรุงศรีอยุธยา

♥ ระยะที่สอง

ช่วงที่มีการจัดปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดินในสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งสาเหตุของการปฏิรูปการปกครอง

1

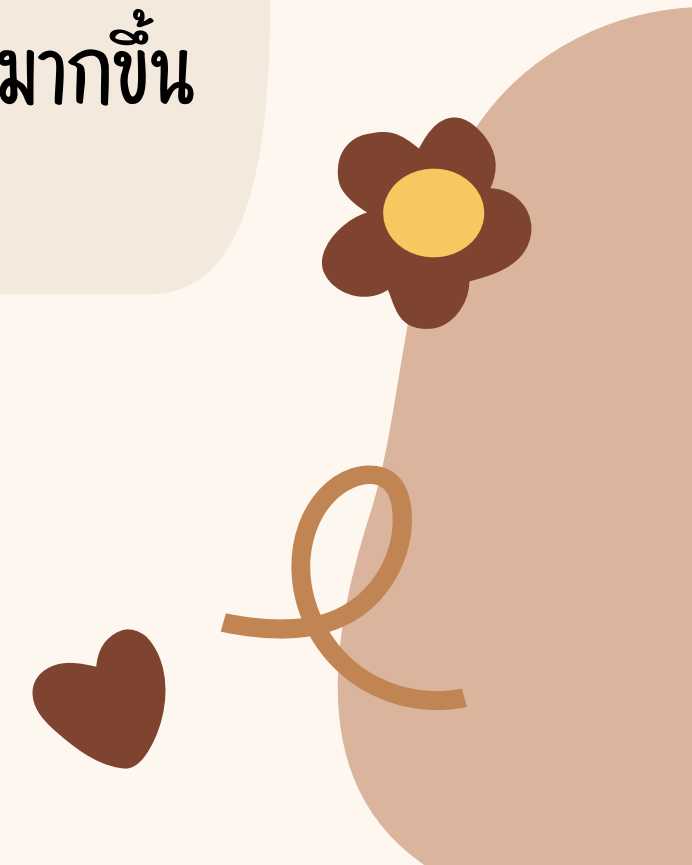
อาณาเขตของกรุงศรีอยุธยา มีการขยายออกไปกว้างขวางกว่าเดิมมาก ทำให้ประชากรมากบ้านเมืองขยายตัวสังคมมีความซับซ้อนจึงต้องจัดระบบการปกครองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2

การที่กรุงศรีอยุธยามีอำนาจเหนือสุโขทัยและเขมรทำให้มีเจ้านาย ขุนนาง และพราหมณ์จากสองดินแดนนี้เข้ามาอาศัยอยู่ในราชสำนักอยุธยา

ดังนั้น กรุงศรีอยุธยาจึงได้เรียนรู้วัฒนธรรมตลอดจนรูปแบบการปกครองจากสองอาณาจักรนี้มากขึ้น จนทำให้มีการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินในเวลาต่อมา

สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงจัดระเบียบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินใหม่ โดยเน้นการรวมอำนาจสู่ศูนย์กลางแยกงานฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนออกจากกัน

การปกครองหัวเมืองที่ปฏิรูปใหม่

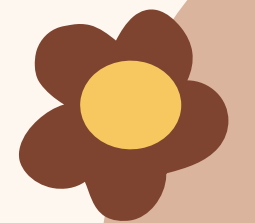
สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงจัดแบ่งการปกครองออกเป็น
หัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอก และหัวเมืองประเทศราช

หัวเมืองชั้นใน

ยกเลิกเมืองลูกหลวงที่มีมาแต่เดิม และขยายอำนาจเมืองหลวงออกไป
ปกครอง ผู้ปกครอง เรียกว่า ผู้รั้ง ส่วนใหญ่จะเป็นขุนนางที่มาจากกรุง
ศรีอยุธยา

หัวเมืองชั้นใน

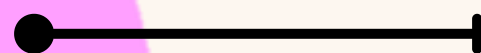
เมืองที่อยู่ถัดมาจากหัวเมืองชั้นในออกไป แบ่งออกเป็นชั้นเอก โท ตรี
ตามความสำคัญและขนาดของเมือง ซึ่งเจ้าเมืองจะเป็นเจ้านายหรือขุนนาง
ที่มาจากเมืองหลวง

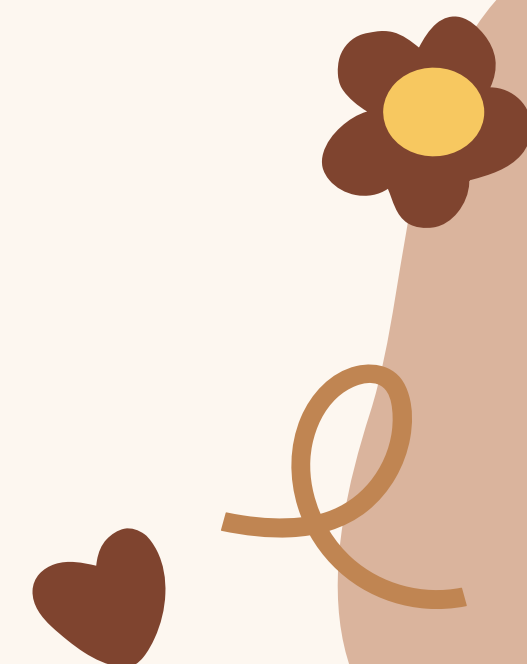
การปกครองหัวเมืองที่ปฏิรูปใหม่

สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงจัดแบ่งการปกครองออกเป็น
หัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอก และหัวเมืองประเทศราช

เมืองประเทศราช

เป็นเมืองต่างชาติที่ต้องถวายบรรณาการให้กับกรุงศรีอยุธยา

♥ ระยะที่สาม

ปลายสมัยอยุธยา มีการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดิน

พระมหากษัตริย์

สมุหนายก

ดูแลด้านทหารและพลเรือน
ในหัวเมืองฝ่ายเหนือ

สมุหพระกลาโหม

ดูแลด้านทหารและพลเรือน
ในหัวเมืองฝ่ายใต้

พระยาโกษาธิบดี

ดูแลหัวเมืองชายทะเลตะวันตก
และการค้าขายกับต่างชาติ

สมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

การปกครองหัวเมืองฝ่ายใต้ถูกโอนมาขึ้นกับพระคลัง
สมุหพระกลาโหมถูกลดอำนาจเหลือเพียงดูแลด้านทหารในส่วนกลาง

ครูกุลโรจน์ หนูพ่วง

พัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง

สมัยอยุธยา

รายวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

